

Stichting Vrijwilligersgroep Kooi van Pen

Jaarverslag 2024

Het jubileumjaar 2024 stond in het teken van de viering van verschillende gedenkwaardige momenten, zoals de oprichting van de eendenkooi Kooi van Pen 140 jaar geleden door de familie Pen. Staatsbosbeheer vierde dit jaar dat ze 125 jaar bestaan en de vrijwilligersgroep was al weer 20 jaar werkzaam in de eendenkooi.

Er is veel gebeurd in al die jaren. De eendenkooi werd gestadig aan steeds meer uitgebreid van één kooiplas door de familie Pen tot één van de grootste eendenkooien van Europa, met vijf kooiplassen en 18 vangpijpen. Wat echter niet veranderde is de toewijding van diegenen die de eendenkooi beheerden, zoals de familie Pen, later de kooikers van Staatsbosbeheer en de laatste 20 jaar de vrijwilligers.

In 2024 hebben 31 vrijwilligers zich met veel plezier ingezet voor het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed de Kooi van Pen. We mochten dit jaar drie nieuwe vrijwilligers welkom heten.

De gemiddelde leeftijd lag net als in 2023 nog op 65 jaar. Ze werkten 1x in de week op dinsdagmorgen en 1x per maand op de zaterdagmorgen. De eendenverzorgers gingen indien nodig iedere dag de kooi in.

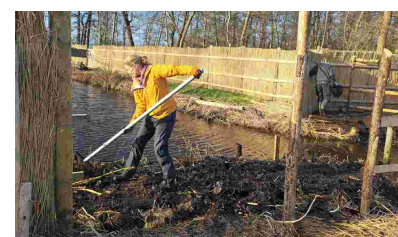
De werkzaamheden in de eendenkooi gingen dit jaar ook weer voortvarend. Er is dit jaar ca 160 meter aan rietmatten bij twee vangpijpen vervangen. De renovatie van de Talingkolk met drie vangpijpen en de tussenliggende rietmatten konden we dit jaar afronden. Hierna kwam de renovatie van een deel van de Nieuwe kolk, waarbij is begonnen bij de 'Rubenspijp'. Dit was voor de tweede keer dat deze vangpijp door de vrijwilligers werd gerenoveerd. Het was de eerste vangpijp die ze in 2008 zelfstandig renoveerden en het resultaat was 'schilderachtig', vandaar de naam 'Rubenspijp'.

Daarnaast moesten twee bruggen een grote onderhoudsbeurt ondergaan, omdat ze niet veilig meer waren.

Er werd gebaggerd met de hand in en bij vangpijpen en de zitwal bij de Oude kolk. Bijna de hele westelijke ringvaart van ca 500 meter bij de Achterste gaten werd uitgebaggerd met de baggerboot. Deze ging helaas in het najaar stuk en daardoor moet er nog steeds 10 meter gebeuren.

In de zomer- en najaarsperiode is er veel gemaaid, zoals de paden en de ruigte in en rondom de vangpijpen en rietschermen. Met mooi weer zijn de kooihuisjes opgeruimd en schoongemaakt. Ook de verkwasten zijn dit jaar weer te voorschijn gehaald voor de verschillende kooi- en vogelhuisjes.

Gelukkig hadden we dit jaar weinig stormschade. Er was echter één probleemboom waarbij drie bomen (wilg, lijsterbes en berk) samen als één boom doorgroeide. Maar de wilg was echter zo hoog dat deze dreigde om te vallen op de naastgelegen vangpijp. In opdracht van Staatsbosbeheer is de top van de wilg door externe zaagexperts er uitgehaald en is het nog steeds een bijzondere 3-in-1 boom.

In maart werden we als stichting blij verrast door een subsidie van de Kringloopwinkel Steenwijk. Met o.a. deze gelden was het mogelijk een lang gekoesterde wens van de vrijwilligers te realiseren. We konden een 'ecotoilet' maken, die in september in gebruik kon worden genomen.

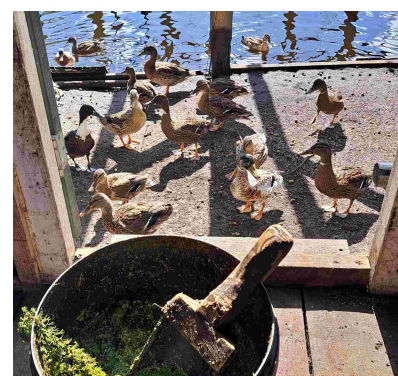
In mei zijn de zonnepanelen vervangen door grotere zonnepanelen met meer vermogen. We hopen dat we hierdoor uit de problemen zijn m.b.t. de stroomvoorziening voor het opladen van de gereedschappen en andere apparatuur.

Na jaren van praten, plannen maken en financiële middelen zoeken kon eindelijk de renovatie van de zitwallen met nieuwe beschoeiing in de Nieuwe kolk worden gestart. Op 24 september kon de eerste paal voor de beschoeiing worden gezet. De werkzaamheden gebeuren door de vrijwilligers met hulp van Aannemersbedrijf Muis en verlopen voorspoedig. De verwachting is dat de renovatie van de zitwallen aan de hele zuidelijke kant van de Nieuwe kolk in 2025 afgerond kan worden.

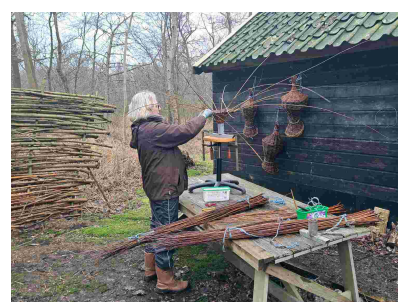
De eendenverzorgers zijn dit jaar weer bijna dagelijks in de eendenkooi geweest om de eenden te verzorgen. Alle vijftig eendenkorven zijn in januari/februari verspreid in de eendenkooi geplaatst, waarvan 8 in het makkehok. Meer dan 50% van de korven is ook door de eenden 'bewoond' geweest. Helaas hebben we geen jonge eendjes in het makkehok gehad. En net als andere jaren hebben we weinig jonge eenden zien opgroeien in de eendenkooi.

Deze zomer kregen we weer een grote partij eenden van de Fùgelhelling uit Ureterp. Hier zaten dit keer veel jonge eenden bij en zelfs een waterhoentje. Een groot deel kon direct vrijgelaten worden, maar vooral de jonge dieren zijn in het makkehok opgevangen en konden aan het eind van het jaar worden vrijgelaten.

De groep 'staleenden' op de Oude kolk was vrij stabiel. Het aantal werd geschat op ca. 80. Tijdens de voor- en najaarstrek hadden we weer veel 'gasten' en lagen er af en toe meer dan 200 eenden op de plas. Helaas was er in het najaar waarschijnlijk door een havik versterking en was er in die tijd overdag bijna geen eend meer te zien in de eendenkooi. Maar het voer voor deze eenden ging net zo snel op als voorheen. Waarschijnlijk verbleven de 'staleenden' overdag elders en kwamen ze 's nachts terug voor het voer.

Naar aanleiding van een foto van één van onze vrijwilligers van de Oude kolk met broedkorven en eenden, maakte kunstenaar Marinus Burgmeijer een mooi olieverf schilderij van de Oude kolk.

De vlechtsters hebben weer veel eendenkorven en klein vlechtwerk gemaakt. De basisvoorraad voor de eendenkooi werd aangevuld tot 50 eendenkorven en het kleine vlechtwerk werd voor een deel als aandenkens 'verkocht' tijdens de rondleidingen en Open Dagen in de eendenkooi. Vanuit de vrijwilligersgroep werden als attentie bij rondleidingen ook weer veel andere 'aandenkens' gemaakt, zoals vogelbroed-, vogelvoer- en egelhuisjes, eendjes van wol e.d.

Op educatief gebied is er een workshop wilgentenen vlechten gegeven aan een internationale groep Junior Rangers van 18 tot 26 jaar. Zij maakten tijdens hun kamp in Lierderholthuis 13 vogelvoerpotjes, die daarna verspreid in heel Europa werden opgehangen.

Naast het werk in de eendenkooi werd er ook weer hard 'achter de schermen' gewerkt door zowel Staatsbosbeheer als door de stichting.

Vanuit de stichting werd de website bijgehouden en de Facebook-pagina regelmatig van nieuwtjes voorzien. De Facebook-pagina had dit jaar 490 volgers. Het 'Beleidsplan' van de stichting moest weer geactualiseerd worden en het 'Beleidsplan 2025-2030' werd op de website geplaatst.

De afstemming verliep dit jaar met drie medewerkers van Staatsbosbeheer met betrekking tot de vrijwilligersgroep, hun werkzaamheden, de inzet van materialen en gereedschap, veilig werken en bijscholing. Er hebben vier afstemmingsgesprekken plaats gevonden met Staatsbosbeheer.

In het kader van 'veilig werken' zijn door Staatsbosbeheer dit jaar de veiligheidskleding, zaaghelmen en de brandblussers weer gecontroleerd en waar nodig aangevuld. Tevens hebben alle gereedschappen (met snoer en stekker) die in de eendenkooi worden gebruikt, weer hun jaarlijkse keuring gehad.

Bijscholing van de vrijwilligers m.b.t. kettingzagen, bosmaaien en 'Veldhulpverlening' is sinds de coronaperiode dit jaar weer opgestart door Staatsbosbeheer. Verschillende vrijwilligers hebben dit jaar een opfris/nieuwe cursus kunnen volgen. De vrijwilligers konden daarnaast ook eindelijk de bestellingen ontvangen van de nieuwe kledinglijn van Staatsbosbeheer.

Vanuit Staatsbosbeheer landelijk kon in april het nieuwe declaratieportaal gebruikt worden. Het declareren van de dag- of reiskostenvergoeding voor vrijwilligers werd hierdoor heel wat eenvoudiger.

In september heeft de stichting een reünie georganiseerd voor alle vrijwilligers die vanaf 2004 in de Kooi van Pen hebben gewerkt. Met een groep van 60 personen aan (oud)vrijwilligers met hun partners vertrokken ze met drie rondvaartboten vanuit Kalenberg naar de Kooi van Pen, waar ze 'vrij' rond konden lopen in hun 'vertrouwde' werkplek in de eendenkooi. Heel wat verhalen kwamen los.

Na afloop genoten ze bij de werkschuur van Staatsbosbeheer in Kalenberg van een heerlijk buffet van regionale lekkernijen. Het was een groot succes.

In december organiseerde 'Team Noordwest Overijssel van Staatsbosbeheer' een bijeenkomst in Ossenzijl voor alle vrijwilligers uit het beheerteam, als dank voor hun werkzaamheden in het afgelopen jaar.

Traditioneel besloten de vrijwilligers het werkjaar 2024 in december met een snertmaaltijd bij Streekcentrum De Wielewaal in Scheerwolde.

Dit jaar hebben we ook weer gasten mogen rondleiden door de eendenkooi. Zo zijn er in totaal drie rondleidingen gegeven voor speciale groepen en waren de drie rondleidingen van de Open Dagen in het najaar weer volledig volgeboekt. Bij de Open Dagen was er ook weer publiciteit in de media. In totaal hebben dit jaar ca 270 gasten een kijkje achter de schermen van de eendenkooi mogen nemen.

Om alle werkzaamheden in de eendenkooi te kunnen doen is veel materiaal nodig. Staatsbosbeheer heeft in het afgelopen jaar palen en riet kunnen leveren, die voor een groot deel direct verwerkt zijn bij de renovatie van de vangpijpen en verder moest een punter vervangen worden.

Van sponsor Foreco BV uit Dalfsen hebben we ook weer het nodige 'timmerhout' mogen ontvangen, waar we erg blij mee zijn. Verder werd er weer dankbaar gebruik gemaakt van de kraan van één van de vrijwilligers.

In de schuur van de familie Mulder in Wetering werd weer een grote partij riet opgeslagen en Aannemersbedrijf Muis werkte 'creatief' mee bij de renovatie van de Nieuwe kolk.

De bijdrages van de Armvoogdijen Scheerwolde en Muggenbeet, de Kringloopwinkel, de sponsoren, de donaties van bedrijven - soms in 'natura' - en de bijdrages van de donateurs van de afgelopen jaren werden dit jaar gebruikt voor de vervanging van de zonnepanelen, het 'ecotoilet' en de gedeeltelijke renovatie van de zitwallen bij de Nieuwe kolk.

Met al deze bijdrages is het mogelijk om samen met de inzet en financiële bijdrages en levering van gereedschappen en materialen van Staatsbosbeheer de eendenkooi te behouden en te renoveren.

Iedereen een gezond, gezellig en werkzaam 2025 gewenst.

Erica Zwanenburg

voorzitter Stichting Vrijwilligersgroep Kooi van Pen

Reünie vrijwilligers 2004-2024